

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1082

יחי תשפ"ב | השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

יָגָּלוּ בְּזָכוֹת שֶׁלֹּא שָׁנוּ אֶת לְשׁוֹנָם

ארור אדם שילמד לבנו חכמת יונית

הזנחת לשון הקודש כחסם לאוצרות רוחניים

ויש שואלים, הרי היו תרגומים טובים לתורה, בני ישראל נצטוו לתרגם את התורה לשבעים לשון בכניסתם לארץ ולחרוט אותה על אבנים כדי שיבואו אומות העולם וילמדו את התורה (דברים כו. סוטה לה ע"ב). כן היו תרגום אונקלוס ותרגום יונתן ששיבחו אותם חכמים. מדוע אפוא התרגום הזה הוא רע כל כך עד שהביא לחושך שנמשך שלושה ימים? התשובה היא כי מטרת התרגום ליונית הייתה ללמד את בני ישראל תורה ביונית במקום בלשון קודש. באופן זה הם ינחשו את לשון הקודש והיו חסומים בפני כל האוצרות הרוחניים של עם ישראל. את כל הערכים שלהם הם יספגו מהסופרים שכותבים ביונית, וכך עם ישראל ילך מדחי אל דחי. **"אם לא ילמוד לשון הקודש אם בן כל קבלת התורה וכל ספרי קודש ופירושיהם משלשת אלפים שנה ירקו בחוץ ויעשו להם גניזה, ותורה חדשה מבטן מי שהוא יצא? חס מלהזכיר כל החורבן שיצא מזה, וזה היה באמת דרך המשכילים בדורות הקודמים להעתיק התורה בלשון עמים"** (משנה הלכות יג קסה).

תרגום כחלק מתהליך התבוללות

תרגום התורה ליונית היה חלק מהתוכנית של היוונים לבולל ולהטמיע את התרבות היוונית בתוך עם ישראל. על כן אמרו חכמים "ארור אדם שילמד לבנו חכמת יונית" (סוטה מט ע"ב). וכך מספרת הגמרא על ההידרדרות שגרמה החכמה הזו לאלישע בן אבויה שהיה רבו של רבי מאיר ואחד מחכמי ישראל הגדולים.

וכך מספרת הגמרא על רב יהודה שבכה בשעה שהבין את גודל תורתם של דואג האדומי ואחיתופל. עליהם נאמר (ישעיה לג) **"אִיָּהּ סוֹפֵר? אִיָּהּ שׁוֹקֵל? אִיָּהּ סוֹפֵר אֶת הַמִּגְדָּלִים?"** "אִיָּהּ סוֹפֵר" - שֶׁהָיוּ סוֹפְרִים לְכָל אוֹתוֹת שֶׁבַּתוֹרָה. "אִיָּהּ שׁוֹקֵל" - שֶׁהָיוּ שׁוֹקְלִים כָּל קָלִים וְחַמּוּרִים שֶׁבַּתוֹרָה. "אִיָּהּ סוֹפֵר אֶת הַמִּגְדָּלִים" - שֶׁהָיוּ שׁוֹנִים שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת הַלְכוֹת בְּמִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ בְּאֲזוּרֵי. ואעפ"כ אין להם חלק לעולם הבא. בכה רב יהודה ושאל: אם כן מה יהיה עלינו? השיב לו שמואל: **"טִינָא הוֹיָתָה בְּלָבָם"**. הם אף פעם לא

שלושה ימים של חושך

תרגום התורה ליונית בח' טבת

אחד הדברים שגרמו לחורבן הבית השני הוא תרגום התורה ליונית. במסכת סופרים כתוב על כך: **"והיה היום קשה לישראל כיום שנעשה העגל שלא היתה התורה יכולה להתרגם כל צרכה"** (מסכת סופרים פרק ראשון ז). בשולחן ערוך (תקפ) נפסק: **"אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם"**. לא חובה, אבל ראוי להתענות גם בימים ח' ט' בטבת שמקדימים את תענית י' בטבת.

צמים בח' בטבת כי תורגמה בו התורה ליונית והיה חושך שלושה ימים בעולם. ולמה חושך? כי התרגום הכניס לעם ישראל את תרבות יוון שנקראת אצלנו חושך. "וחושך - זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל" (רבה בראשית - פרשה ב פסקה ד).

מת עזרא הסופר בט' טבת

צמים אחר כך בט' טבת כי מת בו עזרא הסופר, שהייתה ראוייה התורה להינתן על ידו לעם ישראל אלא שקדמו משה רבנו (עיין סנהדרין ד' כ"א ע"ב), שניהם הוציאו את עם ישראל מהגלות ושניהם לימדו את עם ישראל תורה. מיתתו היא ביטוי לסיום תקופה של השפעה רוחנית שמשלבת תורה גדולה שמביאה גאולה לעם ישראל.

עשרה בטבת - תחילת המצור

בי' בטבת שם נבוכדנצר מלך בבל מצור על ירושלים. כותב הציץ אליעזר **"וּבְנֵי קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר בֵּין ג' הַמְּאוֹרְעוֹת וְלִמְצוֹא הַסֵּבֵר לְהַסְבִּיר אִיךָ שְׁפָתַיבַת הַתּוֹרָה יוֹנִית, וְהַכְּנֵסֶת הַפִּילוֹסוֹפִי הַיּוֹנִית לְתוֹךְ הַכְּלֵי הַתּוֹרָה, גְּרָמָה בְּאוֹפֵן רוֹחֵנִי לְמִיתַת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר - זֹאת אוֹמְרֵת לְהַפְסֵקֶת הַמְּשֻׁךְ מִסִּירַת תּוֹרָה שֶׁבַע פ' בְּטִהְרָתָהּ מִדּוֹר לְדוֹר שֶׁחֹדְשָׁהּ עַל יְדֵיו - הַמְּסַמֵּל לְקַבְּלַת עוֹל הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ בְּשׁוֹם שְׂכָל, וְעַל כֵּן דְּקִדּוּקָהּ וְתַגְיָהּ עַד שֶׁאֲמָרוּ שֶׁרְאוּי הָיָה עֶזְרָא שֶׁתִּנְתֵּן תּוֹרָה עַל יְדוֹ אֵילְמָלָא קְדָמוֹ מִשָּׁה. כִּי הַחֲכִמָּה הַיּוֹנִית רָצְתָה לְהַשְׁפִּיחַנוּ מִכָּל זֶה, וְאִיךָ שֶׁפִּלְיוֹן תּוֹרַת - עֶזְרָא זֹאת פִּירוּשָׁהּ הַבָּאָת הַחוֹרְבָן עַל עַמּוֹנוֹ ח"ו"** (שו"ת חלק יג סימן נו).

היו בקדושה. כל תורתם לא הייתה אלא מהשפה ולחון. המשיך ושאל רב יהודה: ומה עם אלישע בן אבויה ששנה ופירש? השיב לו שמואל: "זָכַר יוֹנֵי לֹא פָסַק מִפּוֹמִיָּה. אֲמָרוּ עָלָיו עַל אַחַר, שֶׁבִשְׁעָה שֶׁהָיָה עוֹמֵד מִבֵּית הַמְּלָךְ, הִרְבָּה סִפְרֵי מִיָּנִין נוֹשְׁרִין לוֹ מִחוּקוֹ" (חגיגה טו ע"ב). הרי לנו שלמרות שאלישע בן אבויה התחיל בקדושה, הוא התקלח בגלל הזמר היווני והספרים של הפילוסופים היוונים שמשכו אותו והפילו אותו לאבדון.

תרגום שרוך בסילוף התורה

עוד מספרת הגמרא כי בתרגום זה לא היו יכולים לתרגם את התורה כמו שהיא באמת. השלטון האכזרי של היוונים הכריח את המתרגמים לשנות בתורה כמה פסוקים שכולם מנויים בגמרא. כך במסכת מגילה (ה ע"ב, ט ע"א): מִעֲשֵׂה בְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁכָּסַס שְׂבָעִים וְשָׁנַיִם וְזָמַיִם, וְהוֹשִׁיבָם בְּשִׁבְעִים וְשָׁנַיִם בָּתֵּימָם, וְלֹא גָלָה לָהֶם עַל מַה כָּסַסָּם. וְנִכְנַס אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאָמַר לָהֶם, כְּתוּבוֹ לִי תוֹרַת מֹשֶׁה רַבְּכֶם! יָתֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצָה בְּלִבְךָ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְהִסְפִּימָה דַּעְתָּם לְדַעַת אֶחָד, וְכָתְבוּ לוֹ, (בראשית א) "אֱלֹהִים בְּרָא בְּרֵאשִׁית." "אֶעֱשֶׂה אֲדָם בְּצַלְמִי וּבְדַמּוֹתַי." "וַיְכַל בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וַיְשַׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי." "זָכַר וַיִּקְבְּהָ בְּרֵאוֹ", וְלֹא כְתוּבוֹ, "בְּרֵאָם." "הִבֵּה אֲרָדָה וְאֶבְלָה שֵׁם שִׁפְתָּם." (שם יח) "וַיִּתְחַק שְׂרָה בַּקְּרוּבִיָּה לֵאמֹר." (שם מט) "כִּי בְּאֶפֶס הִרְגוּ שׁוֹר, וַיִּבְרָצֵם עֲקָרוֹ אֲבוֹס." (שמות ד) "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אֲשֵׁתוֹ וְאֶת בָּנָיו וַיִּרְכָּבֵם עַל נוֹשֵׂא בְנֵי אָדָם." (שמות יב) "וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם וַיִּשְׁאָר אֲרָצוֹת, שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה." (שם כד) "וַיִּשְׁלַח אֶת זֵאֲטוּטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל." (שם) "וְאֵל זֵאֲטוּטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ." (במדבר טז) "לֹא חָמַד אֶחָד מֵהֶם נְשִׂאוֹתַי." (דברים ד) "אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹקֶיךָ אוֹתָם לְהֵאִיר לְכָל הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם." (שם יז) "וַיִּלְךְ וַיַּעֲבַד אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי לְעַבְדָּם." וְכָתְבוּ לוֹ בְּמִקּוּם, (ויקרא יא) "הָאֲרֻבָּת" - "אֶת צְעִירַת הַרְגְּלִים." וְלֹא כְתוּבוֹ לוֹ, "אֶת הָאֲרֻבָּת", מִפְּנֵי שֶׁאֲשֵׁתוֹ שֶׁל תַּלְמִי הַמֶּלֶךְ, "אֲרֻבָּת" שְׁמָהּ, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמָר, שֶׁחָקוּ בֵּי הַיְּהוּדָא, וְכָתְבוּ שֵׁם אֲשֵׁתִי בַתּוֹרָה. כתב בעל הבן איש חי בספרו בן יהוידע כי הם שינו 14 פרשיות בתורה. שהם בסה"כ חמשה עשר שינויים. ועל זה נאמר "מפני הוד שנשתלחה במקדשך". "שאם לא היה הרבן ואלות לא היו משנים ולא היו הוששים ממנו". השיטה הזאת שבה כל מושל יכול לשנות את התורה אם זה לא מתאים לשמה של אשתו, היא שיטה גרמא כי במשך השנים שינו בתרגום עוד ועוד, עד שהיום התרגום הזה לא אמין כלל.

שיבוש שהגיע לספר התורה שבבית המקדש

הגמרא בירושלמי (תענית פרק ד הלכה ב) מספרת שאחד השינויים הללו הגיע גם לספר תורה שהיה בבית המקדש שהיה כתוב בו "זאטוטי בני ישראל" במקום "נערי בני ישראל". ומהיכן באה מבוכה זו? מהס"ת שנכתב ע"י התרגום שנעשה בשעתו לצורך השעה להפיס דעתו של תלמי המלך, והשנוי הזה כמעט הביא הרס לדורות הבאים. אלא נס נעשה באותה שעה ובתוך העזרה נמצאו עוד שני ספרי תורה, ושם היה כתוב "נערי בני ישראל", עמדו וביטלו את הספר שהיה כתוב שם "זאטוטי בני ישראל", וקימו כמו שהיה כתוב בשני הספרים שבהיכל.

תרגום התורה לגרמנית

דרך המשכילים בדורות הקודמים להעתיק התורה בלשון עמים הזכרנו לעיל את דברי המשנה הלכות שכתב כי "דרך המשכילים בדורות הקודמים להעתיק התורה בלשון עמים". כוונתו לתרגום התורה לגרמנית על פירוש שנעשה לפני כ-200 שנה על ידי משה מנדלסון. המתרגם

והמפרש הזה היה תלמיד חכם, שומר תורה ומצוות שמקורב גם לתרבות הגרמנית. אולם למרות חוכמתו הרבה הוא לא הבין את ההשלכות של המעשים שלו.

התרגום הזה פתח בפני היהודים צוהר לשפה הגרמנית, ובאמצעותה לתרבות הגרמנית. הם נמשכו אחריה ואיבדו את זהותם היהודית. כך קרה לארבעה מבין ששת ילדיו של מנדלסון שהמירו את דתם לנצרות. בתו

דוריתאה המירה את דתה לנצרות פרוטסטנטית, ראתה שזה לא מספיק והמירה את דתה שנית לנצרות קתולית. מבין תשעת נכדיו רק אחד נותר יהודי.

המכה הזאת לא הייתה רק במשפחתו של מנדלסון. המרת דת לנצרות הייתה נפוצה מאוד בברלין בדור שאחרי מנדלסון. אנשים זנחו את התרבות היהודית, למדו את השפה הגרמנית, הלכו לתיאטרון גרמני, קראו את דברי הפילוסופים הגרמנים, קראו לעצמם גרמנים בני דת משה ולבסוף גם התנצרו בהמוניהם.

היה אדם בצאתך ויהודי באהלך

קוצר הראות הזה המשיך גם לתלמידיו של מנדלסון שלקחו צעד קדימה את העצה שלו להתערות בתרבות הגרמנית. הסיסמה שלהם הייתה "היה אדם בצאתך ויהודי באהלך". מי שטבע את הסיסמה הזו היה יהודה ליב גורדון (לי"ג), והיא חלק משיר שהוא כתב ונקרא "הקיצה עמי". בשיר הזה הוא קורא לעם ישראל להתערור להבין שהוא חי בגן עדן שקוראים לו אירופה, שתושביה אוהבים אותו וקוראים לו "אחי" "אריץ עזר ואת הן לך תפתח. בנייה אחינו? לך יקראו עתה. עד מתי תהיה קרובם כאורח, למה מנגד להם תלך אהתה?". גורדון חשב כי האירופאים והרוסים כבר ביטלו את האנטישמיות שלהם. הם כבר לא גרשו וישפילו אותך יותר, הם יהיו בני בריתך. "ויכבר גם יסירו שכמך מסבל, ומעל צוארך עֵלֶךְ יְרִימוּ. ימחו מלפנים שנת שוא והבל, יתנו לך ידם, לך שלום ושימו". העיוורון של גורדון הוביל את ההמונים שנהו אחרי ההשכלה והרפורמה לזנוח את הזהות היהודית לשכוח את ארץ ישראל, להידמות לאירופאים ולקבוע את משכנם באירופה וברוסיה.

לחיות בחושך

לדאבון הלב, מיליוני היהודים שהאמינו לגורדון ולכל חבריו המשכילים והרפורמים התעוררו כשגל פרעות - "סופות בנגב" - שטף את רוסיה. אנטישמיות נוראה התעוררה בגרמניה ובשאר מדינות אירופה. השלטונות עודדו את הפורעים, ועצרו אותם רק למראית עין. גורדון ותלמידיו הרפורמים לא הבינו כי טעו וצריך לעלות לארץ ישראל, הם קראו לכל שומעי לקחם לנטוש את אירופה ורוסיה ולהגר לאמריקה.

למעלה משני מיליון יהודים היגרו לפני מלחמת העולם הראשונה. בהשפעת תנועת ההשכלה והרפורמים שסיפרו להם כי לא צריך את ארץ ישראל עוד וכי אין סיכוי שעם ישראל יצליח להתיישב בארצו ולבנות את ירושלים, הם בחרו שוב בגלות של אמריקה, אימצו את שפתה ואת תרבותה והאסון לא איחר לבא.

צמיחה מבהילה של התבוללות

את אמריקה שוטפת היום התבוללות מבהילה. שינוי השפה וביטול הזהות הלאומית של עם ישראל הביא את הרפורמים להתנגד לעלייה ולראות את אמריקה כביתם. הם אימצו את שפתה ומנהגיה והתבוללות פשתה בהם כאש בשדה קוצים.

לפני 50 שנה התחתנו רק 10% מיהודי אמריקה עם גויים. עשר שנים אחר כך התרחבה התופעה והתחתנו עם גויים כבר 20% מהיהודים באמריקה. כיום 61% מיהודי ארה"ב ודרום אמריקה מתחתנים עם גויים. לא חשובה להם השליחות של עם ישראל. לא איכפת להם הקיום שלו, הם אמריקאים וזה העיקר.

אֶפִּילוּ הַמִּצְוָה
הָאֲחַת שֶׁהֵיְתָה
בְּיָדָם נוֹחַ לְפָנֵי
הַקַּב"ה הִרְבָּה
יֹתֵר מִן פְּמָה
מִצְוֹת שֶׁלֹּנוּ.
וּמָהוּ הַמִּצְוָה
הָאֲחַת שֶׁהֵיְתָה
בְּיָדָם? ...
וְשֶׁלֹּא יִנְיָחוּ
לְשׁוֹן שֶׁל
יַעֲקֹב אָבִינוּ
וְשֶׁלֹּא יִלְמְדוּ
לְשׁוֹן שֶׁל
מִצְרַיִם מִפְּנֵי
דְרָכֵי עִזִּי

מי שמוביל את ההתבוללות זו התנועה הרפורמית, ש-80% מבוגריה מתחננים בנישואי תערובת. בעבר התביישו מנהיגיהם בהתבוללות וניסו לעצור את התופעה, היום חלק ממנהיגיהם משבחים את ההתבוללות ומחשיבים את היהודים שרוצים להתחתן רק עם יהודים כגזענים. כל אחד רואה איך הרפורמים הולכים להימחק מעם ישראל כמו שנאבדו ממנו האיסיים, השומרונים והקראים.

תפילה בלשון זרה

המתפלל בארמית - אין מלאכי השרת נוקקין לו

כחלק מניסיון ההשתלבות שלהם בגרמניה, החליפו הרפורמים גם את לשון התפילות לגרמנית. בגמרא (שבת יב ע"ב) משמע שתפילה בלשון זרה אינה מקובלת. "אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי, ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו לפי שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמית".

ושאלו התוס': מה פירוש לא מכירים ארמית? הרי גבראל לימד את יוסף שבעים לשונות. ועוד מקשים "ותימה דאפי' מחשבה שבלב כל אדם יודעים ולשון ארמי אין יודעים". ותירץ הרא"ש שהלשון הזה מוגנה בעיני המלאכים. ולפי הרא"ש דווקא הלשון הזה. ולפי שאר הפוסקים כל הלשונות הזרות מוגנות בעיני המלאכים.

בציבור מותר, ביחיד אסור

והקשו בגמרא: הרי למדנו שאפשר להתפלל בכל לשון, ותירצו כי רק בציבור אפשר להתפלל בכל לשון, אבל לא ביחיד (סוטה לג ע"א). וטעם ההבדל הוא מפני שהציבור אינם צריכים מליץ לפני הקדוש ברוך הוא, אבל היחיד צריך אליו כעניין שנאמר (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ וכו' וכך נפסק בשו"ע "יכול להתפלל בכל לשון שירצה, והני מילי בצבור, אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש" (סימן קא סעיף ד).

לא שליח ציבור, אלא יחיד שמתפלל עם הציבור

וכתב החתם סופר (שבת יב ע"ב) "מה שכתוב בצבור מותר להתפלל בכל לשון, היינו יחיד העומד עם הצבור. אותו היחיד המתפלל בכל לשון תפלתו נשמעת שהקב"ה בעצמו מקבלת עם תפלת הצבור. אבל הצבור בעצמם ע"כ יתפללו תפלה הקבועה בלשון הקודש. וכן משמע מלשון תמים דעים שם שכו' זו"ל אבל בצבור ששם השכינה שורה יכולת הנשים להתפלל בכל לשון כדמשני בסוטה כאן ביחיד כאן בצבור עכ"ל. משמע נשים שבצבור ולא צבור עצמם. וזה מדויק בלשון חכמים שאמרו 'כאן ביחיד כאן בצבור'. ולא אמרו 'כאן יחיד כאן צבור'. שיחיד בציבור יכול להתפלל בכל לשון. אבל לא הציבור בעצמו".

תפילה בלשון קודש למען העילגים

בשו"ת מושנה הלכות (הלג סימן פג) דייק מלשון הרמב"ם שגם כשהציבור מדבר בשפה זרה, רק יחיד יכול להתפלל בשפה זרה, אבל לא שליח ציבור. ולכן יתקן עזרא הסופר את התפילה בלשון הקודש. שכך כתב הרמב"ם: "כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויוון ושאר האומות ונולדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מערבת מלשונות הרבה, וכיון שהיה מדבר - אינו יכול לדבר כל צרכו בלשון אחת אלא בשבט. שנאמר 'ובגיהם חצי מדבר אשדודית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם וגם". ומפני זה פשהיך אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמו לשונות אחרות.

וכיון שראתה עזרא ובית דינו כן עמדו ותקנו להם שמונה עשרה ברכות על הסדר, שלש ראשונות שבח לה' ושלש אחרונות הודיה, ואמצעיות יש בהן

שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הצבור כן, כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלמה ותפלת בעלי הלשון הצחה, ומפני ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות מסדרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג" (הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה ד). מפורש מדברי הרמב"ם שעזרא תקן י"ח ברכות בלשון קודש בשביל הציבור כדי שהעלגים שלא יודעים לשון קודש ימשכו אחרי לשון הקודש ויתפללו כמו שצריך.

נגאלו ממצרים בזכות שלא שינו את לשונם

תפילה בלעז משכיחה את הזהות היהודית ואת הרצון לקיבוץ גלויות

המשנה ברורה (סימן קא ס"ק יג) מביא את דברי החתם סופר הללו ופוסק כמוהו כי מה שהתירו להתפלל בכל לשון היינו דווקא באקראי, אבל לקבוע בקביעה תמידית ולהעמיד ש"ץ ולהשכיח לה"ק לגמרי (כמו הרפורמים) זה אי אפשר בשום אופן ע"ש. ועוד מחמת כמה וכמה טעמים נכוחים האריכו כל גאוני הזמן בספר דברי הברית והסכימו שאיסור גמור הוא לעשות כן. "ולאפוקי מפתות חדשות שנתפרצו מחוץ למדינה בזה והעתיקו את כל נסח התפלה ללשון העמים ועברה גוררת עברה שדלגו הכרחה של 'קבוץ גלויות' וברפת 'לירושלים עירך'. וכשם שרוצים להשכיח זכרון 'ירושלים בן הוצים להשכיח לשון הקודש מישראל פן יגאלו בזכות שלא שינו את לשונם. הקדוש ברוך הוא ישמרנו מדעות אפיקורסות כאלו". ועיין בבה"ל.

שמירת הזהות היהודית - נוח לפני הקב"ה הרבה יותר מן כמה מצוות שלנו

ובמדרש "אמר רב הונא בשם בר קפרא: בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם, ושלא שינו את לשונם, ושלא גלו סודם, ושלא הפקירו נשותיהן" (שמות רבה שמות פרשה א). ואלו דברים ששומרים על הזהות היהודית. וכך מביא תנא דבי אליהו רבה "אף הו' היה משבח את יוצאי מצרים כי אפילו המצוה האחת שהיתה בידם נוח לפני הקב"ה הרבה יותר מן כמה מצוות שלנו. ומהו המצוה האחת שהיתה בידם? שנתקבצו כלם באגדה אחת וכרתו ברית שיעשו גמילות חסדים זה עם זה. וישמרו ברית המילה שהוא ברית אברהם יצחק ויעקב ושלא יניחו לשון של יעקב אבינו ושלא ילמדו לשון של מצרים מפני דרכי ע"ז".

על זה אנו מודים בהלל כי בזכות ששמרנו על השפה ולא השתמשנו בשפה לועזית יצאנו ממצרים שנאמר "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז". כלומר שבצאת ישראל ממצרים הזכות שלהם הייתה ש"בית יעקב מעם לועז", שלא שינו את לשונם ולא דברו בלשון לעז (שו"ת משנה הלכות חלק יא סימן עג).

עומק כוונת התורה והתפילה רק בלשון הקודש

מעט הכמות ורב האיכות

כתב החיד"א (בשו"ת חיים שאל חלק ב סימן יא) כי יש עוד סיבה לא לשנות את לשון התפילות כיוון שעומק כוונת התפילה היא רק בלשון הקודש "כי נודע כי כל עניני התפלות בנוי ומוסד על אדני רזי עולם כמו שנראה מספר הזהר הקדוש ומכתבי רבינו האר"י זצ"ל דהכל מתוקן ומסודר

ולאפוקי
מפתות
חדשות
שנתפרצו
מחוץ למדינה
בזה והעתיקו
את כל נסח
התפלה ללשון
העמים ועברה
גוררת עברה
שדלגו הכרחה
של "קבוץ
גלויות" וברפת
"לירושלים
עירך"
עירך

סיפורים על הרב זצ"ל

הקורנפלקס של מלכת אנגלייה

הרב זצ"ל היה מקפיד מאוד לקיים כל תג של ההלכה. הוא, שהיה מאוד רוחני ומחובר לעליונים, ידע כי כל הרוחניות העליונה מסתתרת בתוך ההלכה. לא פעם שמענו שהוא אומר כי אנשים שואלים למה יש בעולם התבוללות, נישואין של יהודים עם נוכרים, הרי זה ממש אסון.

ואחרי ששאל גם ענה: זה תלוי בהלכה של בישול עכו"ם. הגמרא אומרת שהלכה זו נועדה למנוע נישואין של יהודים עם גויים. והיה הרב אומר כי מי ששומר על ההלכה הזאת - שומרים עליו מלמעלה גם בעניין זה של נישואים עם נוכרים. מי שמוזלזל בה - מאבד את השמירה שחז"ל שמו לנו במאכלות אלו.

סיפר בנו, הרב יוסף אליהו שליט"א: פעם הייתי בלונדון עם הרב זצ"ל, והגישו לנו קורנפלקס לארוחת בוקר. ישב שם רב חשוב אחד מירושלים, והוא הראה לרב שבאנגלייה אוהבים מאוד את המלוכה ואת מלכת אנגלייה. הוא הראה לנו את הסמל של המלוכה מוטבע על מוצרי מאכל שונים. והנה אותו רב מראה לרב אליהו ז"ל שהסמל של המלוכה מודפס על חבילת הקורנפלקס, להראות ולגלות את חשיבותו של מאכל זה.

אמר לו הרב: אם כך, הקורנפלקס הזה אסור באכילה, כיוון שיש בזה איסור של בישולי עכו"ם. אמר לו אותו רב: אבל הרי לא מגישים קורנפלקס בארוחות של שרים חשובים וכדומה, וההלכה אומרת שכל מה שעולה על שולחן מלכים אסור בבישול עכו"ם. השיב על כך הרב: הכיצד אתה אומר כן? הרי הנה עכשיו אני ואתה יושבים כאן והגישו לנו מאותו מאכל, וממילא זה נאסר מדין מאכלי עכו"ם. ועוד שהסמל של בית המלוכה הבריטי מלמד שזה ממש עולה על שולחן מלכים.

יד לאחים

סיפר הרב חיים בן שושן: יום אחד הגיע יהודי אל הרב זצ"ל וביקש ממנו שיציל את הבת שלו מהתבוללות, בעוד שבוע היא מתעתדת להתאסלם ולהתחתן עם ערבי. הרב שאל אצל מי היא מתאסלמת, ונענה שיש קאדי אחד שעתידי לאסלם אותה. הרב ביקש לקבוע פגישה עם הקאדי הזה, ובפגישה אמר לו הרב: "הבחורות האלה הולכות אחרי הבחורים שלכם ולוקחות להם את כל הכסף. הן מקלקלות את הבחורים הערבים הטובים". המשיך הרב לדבר עמו על זה הדרך וכך קנה אותו בדברים. "אני מזהיר אותך מהבנות הללו - אל תיתן להן להתאסלם. זה לטובתכם", סיים.

למחרת, כשהגיעה הבחורה עם חברה הערבי על-מנת להתאסלם אצל אותו קאדי, הצביע הקאדי על הבחור הערבי שהיה אתה ושאל אותה: "את מכירה אותו? את רוצה להתחתן אתו?" היא השיבה "כן".

"הוא קנה לך מתנות?" המשיך לשאול הקאדי, והבחורה בהתלהבות רבה עונה לו: "כן. איזה מתנות!" ומוציאה טבעת, שרשרת ועוד תכשיטים על-מנת להוכיח.

אמר לה אותו אדם: "לכי מפה. את רוצה לעשוק אותי, את תקחי לו את הכסף ותזרקי אותו. אני לא מאסלם אותך ולא מחתן אתכם".

תשובה כהלכה

שירת נשים. מי שנמצא בטקס ומתחילה הופעה עם שירת נשים, האם לקום ולצאת או לחשוש שזה יעליב? גם אם יושב בשורה ראשונה? בודאי לצאת. אנשים יוצאים באמצע הופעות להתפנות או לקנות חטיפים באמצע ההופעה. גם בשביל זה מותר לצאת.

מתחריק לטוב. ידוע שהדרך של הצינות הדתית היא להשפיע מבפנים, בצבא, במדינה ובחברה, ולכאורה מדבר חז"ל נראה שלא זו הדרך שהרי כתוב במשנה ב"ב"א "אל תתחבר לרשע, ובאבת דר' נתן כתב שגם לדבר תורה יש להתרחק, וכן מה שהביא שם שיהושפט נתבע על כך שהתחבר לאחאב בשביל לקרבו. איננו מבינים מה היא הדרך הנכונה. האם לא ללכת לצבא, כדי שישחטו אותנו הערבים? האם הפתרון לא ללכת לעבודה, אלא לקבץ נדבות או לחיות בעוני? האם הדרך היא לא להיות כבנסת, ולאפשר לשמאל לקבוע חוקים? האם לא צריכים ופאים במדינת ישראל? לא צריכים עורכי דין? לא צריכים מהנדסים? האם הרמב"ם לא היה חפא בחצרו של מלך מצרים? האם מלך מצרים בזמן היה צדיק? התשובה היא שאפשר לעבוד ולהיות בצבא ובחברה, ולזרוק כך אתה לא חייב להיות חבר של רשעים. אפשר לעבוד איתם בלי להיות חבר שלהם. אבל באמת קשה לי למצוא מי הוא הרשע בעם ישראל, הרי מי שמשרת בצבא עושה מצווה ענקית וזכותו עצומה. ואימא ששולחת את הילד לצבא, זו מסירת נפש ענקית מצידה. חכמינו אמרו במדרש רבה (במדבר פרישה טו פסקה כ) "מכאן את למד שכל מי ששומר עצמו על ישראל זוכה לכבוד ולגדולה ולרוח הקדש". גם מעלות בעולם הזה וגם מעלות בעולם הבא. ובפרט שחב ככל גדולי הדור פסקו שאנשים שאינם שומרים תורה ומצוות בדור שלנו, יש להם דין תינוק שנשבה, ולכן אין היתר להשמיץ וללגלג, ואף אין זו זריזות. יש להסתייף טוב ולא להתעסק ברע.

בכונות עליונות. וזבה תבין מה שאמרנו בברכות סוף דף כ"ח אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה. ולכאורה יפלא על גדולי ישראל ר"ג וחכמים מה חכמה זו לתקן דברות שתיים בלשון הקדש ומה קאמר רבן גמליאל כלום יש אדם וכו' והלא התנוקות שיודעים לשון הקדש יכולים בנקל לתקן אותה? אמנם להיות כל אות ואות מהברכות סודי שתלו ביחוד וזיווג המדות. לכן צריך חכם גדול ורוח הקדש שורה עליו לכונן הדברים לפי סודן, לידע פגם המינים והמשכת האורות, לדחות יניקת הסט"א וכיוצא דברים העומדים ברומם של עולם והיינו דקאמר ר"ג כלום יש אדם וכו'".

כל ברכות התפלות מיוסדים על אדני פז במספר התיבות ואותיות

גם הפני יהושע (ברכות כה ע"ב) אומר: "נראה מבואר שכל ברכות התפלות מיוסדים על אדני פז במספר התיבות ואותיות כמבואר בטור או"ח (סימן ק"ג) מלבד מה שיש בהם סוד מופלא". שאפילו שמואל הקטן שתקן ברכת המינים שכחה והוצרך להשקיף שתיים או שלוש שעות כדי לזכרה.

דלא איתי אינש על יבשתא שיוכל לתקן תיקון נפלא ונורא

הגר"ח מוולוז'ין כתב בספרו נפש החיים (שער ב - פרק ג) "כי גם מה שנתגלה לנו קצת כוונות התפלה מרבתינו הראשונים ז"ל קדישי עליונים. ועד אחרון הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל. אשר הפליא הגדיל לעשות כוונות נפלאים. אינם בערך אף כטיפה מן הים כלל נגד פנימיות עומק כוונת אנשי כנסת הגדולה ג מתקני התפלה. שהיו ק"ב זקנים ומהם כמה נביאים וכל מבין יבין. דלא איתי אינש על יבשתא שיוכל לתקן תיקון נפלא ונורא כזה. לכלול ולגנוז במטבע תפלה קבועה וסדורה בנוסח א'. התקונים של כל העולמות עליונים ותחתונים. וסדרי פרקי המרכבה.

והגם שהלכה פסוקה בש"ס שתפלה נאמרת בכל לשון, היינו לצאת ידי מצוות תפלה כמו שנתבאר לעיל סוף ש"א שבכל המצות ואפי' מצות תפלה שנקראת עבודה שבלב. עכ"ז עיקרן לעכובא הוא חלק המעשי שבהן. אמנם למצוה מן המובחר ודאי צריך לצרף גם טוהר המחשבה וכוונה שלימה. ולפי גודל טוהר הכוונה כן תגדל מעשה המצוה ובפרט עבודת הלב שבתפלה. עם כי מי שהתפלל בכל לשון יצא י"ח. אבל אין ערוך למי שמתפלל בלה"ק באלו התיבות דוקא העומדי ברומם של עולם ומדבק כל כחותיו בהם".

עומק כוונת דברי חז"ל לא ניתנו לתרגום

גאון עוזנו ותפארתו רבי יוסף חיים זיע"א נשאל האם מותר לתרגם את האדרא, והביא תשובה של האדמו"ר מצאנז על כך שאסור לתרגם את אגדות חז"ל "ונודע כי כל דברי האגדות המה כגחלי אש מלאים סודות נשגבות, אשר אינם נגלים כי אם לשרידיים הבאים בחצרות ה', ואנשים אלו המה רוצים לעשות סיפור חז"ל כספור קורות העתים ח"ו בדברי הבאי ודברי חול, אוי לנו שכך עלתה בימינו, אשר קלי הדעת חותרים תחתינו להרחיק את בני ישראל מיסודי האמונה, והאנשים האלה החטאים בנפשותם רק לכבוד עצמם הם דורשים, לאסוף הון ואומרים ללשונינו נגביר ואין אדון לנו, ואינם מרגישים ההפסד ומכשולים אשר יוכל להסתעף מזה ח"ו" (שו"ת רב פעלים חלק א - יורה דעה סימן נו). ומזה למד להיזהר שלא לתרגם את שיר השירים או את האדרא, שנכתבה בזמירות מרובה ובחכמה מרובה. אלא מי שחכמתו מרובה ביותר ויודע ומבין עומק הדברים ויודע מה יצא מהם ברבות הימים.

ויהי רצון שיתקיים בנו וְהִבְיָאוּתֵימֶי אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׁמְחָתֵימֶי בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה וְקָרָא לְכָל הָעַמִּים".
אמן ואמן.

תלמוד תורה מאור התורה
ע"ש הרב מימיון
מיסודו של מו"ר הר"ג מרדכי אליהו זצ"ל

הורים יקרים
אנו שמחים לבשר לכם על פתיחת ההרשמה לכיתה א'.
לפרטים וקביעת ראיון קבלה: מזכירות התלמוד תורה
טל': 02-6526051 מייל: evhuri5@gmail.com

אומרים בלמנה, נאמרים באכפא